

Hermann menestrel
medieval

str. Cetății,
Turnul Dulgherilor

© Fundația Culturală Inforom

În cadrul spațial oferit de singurul fragment păstrat integral din incinta a treia a sistemului de apărare al Orașului de Sus, incintă ridicată între 1357-1366 și continuată cu refaceri și adaptări la utilizarea armelor de foc către sec. XV, se află amplasat **Hermann menestrel medieval**, în dreptul Turnului Dulgherilor, la capătul aleii care alonjează zidul fortificat spre zwinger; în porțiunea care surmontează scările de acces dintre Bd. Coposu către str. Cetății și în proximitatea clădirii Sălii Thalia (1788).

Piesa sculpturală, prin realizarea modelajului și cromaticii pline de poezie și mister, poate fi o aluzie la legenda cântărețului din fluiet, dar personajul Hermann semnifică în contextul proiectului artele spectacolului, de la începuturile medievale ale comedianților ambulante, menestrelilor solitari și cântărilor religioase din biserici, până la produsul artistic complex al unor așezăminte de spectacol în perioada modernă.

Viața muzicală a Sibiului medieval

Viața muzicală a Sibiului medieval s-a desfășurat pe mai multe nivele. O parte din muzicanți erau solicitați să cânte la

Violon

Viola

Luth

parăzile orașului, alții, trâmbițași și toboșari, dădeau alarma din turnul Sfatului în caz de pericol, alții cântau la petreceri și, cei mai instruiți, cântau la orga bisericii. Un document al vremii ne

informează faptul că Sfatul Sibiului a cumpărat în 1585 o nouă orgă pentru catedrala orașului.

O categorie aparte o constituie lăutarii, care au ajutat la răspândirea unor melodii și care, pe lângă muzică populară, au interpretat și așa numitele „cântece turcești” (unele dintre acestea se mai găsesc și azi în Arhiva de stat din Sibiu).

Chalémie

Tambour militaire

Saqueboute

Din informațiile care au ajuns până la noi, se pare că prima reprezentație teatral-muzicală a avut loc în Sibiu, în Piața Mare, când s-au interpretat cântece populare și ostășești în cadrul unui spectacol, închinat unei victorii a trupelor sibiene. Acestea participaseră la cucerirea cetății Hust în 1575, alături de principele Ștefan Bathóry.

Viața muzicală activă a sibienilor e dovedită și de un document din 1598 în care muzicanții (trompetiștii), primesc statut de breaslă.

Odată cu Reforma, muzica de orgă este tot mai apreciată, bisericile săsești căutând să dețină și să se mândrească nu numai cu orgi valoroase, dar și cu organiști de renume.

Preocuparea pentru restaurarea orgii bisericii din Sibiu e dovedită și de corespondența din 1608 dintre C. Von Frankenstein aflat în Bratislava și primarul Sibiului, Gallus Lutsch.

Aprecierea de care se bucurau organiștii rezultă dintr-un document din 1640, prin care organistului Sibiului, Martin Korbilius, senatul îi aproba un salariu de 100 florini anual cu condiția să nu plece din oraș chiar dacă i s-ar oferi mai mult în altă parte. Principele Gabriel Bethlen l-a adus în Transilvania pe capelmaistrul Ioan Thoselius din Viena, care a și murit la Sibiu în

1643. O nouă orgă, cu 78 de registre, s-a construit în catedrala evanghelică sibiană, între 1670 și 1672, constructorul ei fiind maestrul Johann Vest din Bartfeld. Această orgă mai funcționează și azi rivalizând ca dimensiuni cu cea din Brașov. În 1673 este menționat ca organist al bisericii parohiale Gabriel Reilich. Acesta editează în 1673 un *Florilegiu și roșariu clerical medical*.

Demn de remarcat este și faptul că în 1672 Johann West din Neusol construiește în biserica parohială o orgă nouă care costă orașul 6.193 de guldeni, iar în 1679 se cântă prima dată la orga mică donată de Georg Weiss bisericii parohiale.

Din păcate, în august 1687 biserica parohială a fost lovită de trăsnet și orga cea mare a fost avariată.

Desigur, viața muzicală a Sibiului nu se rezuma doar la muzica de orgă. Un inventar din 1660 ne dezvăluie numărul și categoriile de instrumente aflate în proprietatea orașului. Se pare că unele erau din import. În primele decenii ale sec. al XVII-lea este amintită chiar și o fanfară.

La petreceri, lăutarii sibieni aveau mare căutare. Așa se explică cererea făcută de principele Gabriel Bethlen judeului regal din Sibiu în 1615, de a i se trimite câțiva lăutari germani sibieni, care să cânte la nunta sa, ce se celebra în cetatea Făgărașului.

Anii care au trecut au consemnat diversitatea culturală și în privința muzicii cântate în Sibiu ca și deschiderea muzicienilor sibieni spre valorile universale.

Și în Palatul Brukental se organizau concerte de muzică de cameră, în cadrul cărora formația *Colegium Musicum* prezenta numeroase spectacole notabile. Trebuie menționată „executarea *Flautului fermecat* de Mozart în 1790, a celor două oratorii de Haydn, *Creațiunea* și *Anotimpurile* între anii 1800-1804, concertele susținute de Liszt în 1846, sau mai târziu, în 1879, de către Brahms și Joachim. Sunt menționate în documente și datele la care au fost cântate lucrări de Haydn de către „iubitori ai muzicii”: în 1800 lucrarea *Geneza*, iar în 1805 *Anotimpurile*.

Între evenimentele muzicale notabile trebuie să amintim înființarea Reuniunii muzicale în 1838, primul concert al tânărului pianist Karl Filtsch în 1841, concertul de pian susținut de Franz Liszt în 1846 și concertul susținut de Johann Strauss la 9 decembrie 1847.

Viața orașului s-a animat în februarie 1872 când s-a organizat primul carnaval (Narrenabend) al societății corale.

În anii următori s-au înființat o serie de asociații muzicale și reuniuni corale dintre care enumerăm : Eintracht, Hermania, Typographia etc., iar Sibiu a fost vizitat de formații muzicale din străinătate, ca de exemplu Asociația corală bărbătească din Troppau (Cehia) care a susținut un concert în august 1893.

Viața muzicală a orașului s-a diversificat, pretențiile au crescut, iar instrumentele muzicale, printre care violinele, clavirul, și chitarele erau importate prin sec. al XVIII-lea de la Viena și Praga.

În 1900 a avut loc și reprezentația primei opere săsești (Herr der Han de Hermann Kirchner).

Pentru cetățenii de rând ai orașului a fost o bucurie faptul că în iulie 1898 s-a terminat pavilionul pentru orchestră din parcul « Sub arini ».

Cei care trec astăzi prin Sibiu, se pot bucura încă de concertele de orgă susținute la biserica evanghelică și de cele ale fanfarei din parcul orașului.

Începuturile teatrului sibian german

Sibiu a avut o viață culturală de nivel european, spectacolele de teatru, publicațiile de specialitate și valoarea trupelor de actori dovedind acest lucru. Primele spectacole de teatru ținute într-o clădire de lemn din Piața Mare sunt menționate în 1752. Un an mai târziu, societatea teatrală trebuie să renunțe la scena de lemn din Piața Mare din cauza pericolului de incendiu. În Piața Mică, în fosta casă a blănarilor și cojocarilor, la etajul clădirii, au avut loc o serie de reprezentații de teatru în 1765. Un alt teatru figura în 1769 în casa baronului Moringe în Piața Mare.

Dintr-un document din 1775 aflăm că pentru sala destinată balurilor din hanul de atunci numit *Împăratul romanilor* s-a plătit

suma de 6200 de guldeni. Ceea ce este cu adevărat remarcabil e faptul că încă din 1778 Sibiuul avea o publicație săptămânală de teatru, primul periodic de pe cuprinsul celor trei țări românești. Ea se intitula *Theatral Wochenblatt*, editorul ei fiind *Martin Hochmeister*. Dintre realizările acestui mare iluminist amintim: prima editare a unui text dramatic, deschiderea în 1778 a primei librării, înălțarea în 1788 a primului teatru cu funcție permanentă, conducerea unei tiparnițe etc. Tot el este cel care va amenaja în Casa Albastră din Piața Mare o scenă, aptă pentru douăsprezece schimbări de decor. Cele patru spectacole pe săptămână erau urmate de discuții cu implicații teoretice atât cu actorii cât și, uneori, cu publicul.

Datorită păstrării a aproape două sute de pagini din săptămânalul amintit la Biblioteca Brukenthal din Sibiu, astăzi putem cunoaște preocupările oamenilor de teatru din Sibiu, deoarece fiecare număr conținea pe lângă un articol de fond și comentarii, versuri, o cronică a reprezentațiilor etc.

Colectivele teatrale care s-au perindat la Sibiu sunt și ele demne de remarcat. Colectivul condus de Josef

Hullverding se afla la Sibiu la apariția săptămânalului teatral. Primele trupe de teatru germane din Europa dau spectacole și la Sibiu, care poate sta alături de alte orașe cu o bogată activitate culturală.

Abia în 1787 orașul cedează Turnul Gros lui Martin Hochmeister, care amenajează acolo un teatru, ce se va deschide un an mai târziu, (din Piața Mare până la teatru fiind pavat un drum pentru pietoni) și în care va avea loc și primul bal în 1789. O informație aparte o constituie cea conform căreia în anul 1791 magistratul orașului interzice dansarea valsului (*langaus*) la balurile publice.

Demn de remarcat este și faptul că unele trupe teatrale

prezentau în mod constant, începând cu 1815, posibil și mai devreme, spectacole în limba română. Dintre acestea amintim trupa lui Johann Gerger și cea a lui Eduard Kreibitz, ultimul născut la Sibiu. Acest lucru se datorează poate și celui *edict de concivilitate* din 1781, prin care se permitea și românilor să se stabilească și în interiorul zidurilor cetății, fapt care a creat un nou public.

O prezență remarcabilă este și cea a lui Chr. Ludwig Seipp, succesorul lui Hullverding la Sibiu, care avea să devină o celebritate internațională și care la sfârșitul deceniului nouă avea să fie invitat să joace și la București. În 1851 este semnalată prezența la Sibiu a marelui actor Ludwig Lowe, de la teatrul vienez Hofburg, actor care în 1853 va deschide stagiunea ca oaspete al teatrului.

Teatrul cu clădirile anexe și grădina vor fi cumpărate de conducerea orașului în 1865 la prețul de 35.000 de guldeni. În sala teatrului vor avea loc și concerte, unul fiind cel susținut în 1879 de J. Brahms și J. Joachim. Teatrul va fi renovat în 1887, iar un an mai târziu Asociația generală a femeilor evanghelice va pune în scenă o piesă festivă, dedicată lui Luther. În 1898 în sala teatrului va avea loc prima proiecție cinematografică.

Activitatea teatrului sibiuan va continua în anii următori, în el perindându-se trupe de mare valoare pentru patrimoniul cultural al Sibiului.

Începând din anii '90, orașul de pe Cibin găzduiește Festivalul Internațional de Teatrul de la Sibiu, al treilea ca importanță europeană după cele de la Edinburgh și Avignon.

